

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 19Co/302/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8612205038
Dátum vydania rozhodnutia: 01. 12. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zlata Simková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8612205038.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zlata Simkovej a členiek senátu JUDr. Jany Burešovej a JUDr. Moniky Juskovej v právnej veci žalobcu Mgr. Z. H., nar. XX.XX.XXXX, bytom K. XXX/XX, XXX XX N., právne zastúpený JUDr. Marta Maruniaková, advokátka, Sovietskych hrdinov 200/33, 089 01 Svidník, proti žalovaným 1. PhDr. S. N. DrSc., nar. XX.XX.XXXX, XXX XX J. Q. XX, 2. PhDr. Z. I., nar. XX.XX.XXXX, bytom O. XXX/X, XXX XX N., 3. PhDr. J. I., nar. XX.XX.XXXX, bytom O. XXX/X, XXX XX N., 4. PaedDr. X. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. XXX/XX, XXX XX N., žalovaní v 1. až 4. rade právne zastúpení JUDr. Marek Tkáč, advokát, Kukučínova 12, 082 71 Lipany, v konaní o ochranu osobnosti s príslušenstvom, o odvolaní žalovaných proti rozsudku Okresného súdu Svidník č.k. 4C/196/2012-217 zo dňa 26.03.2015 jednohlasne takto

rozhodol:

Potvrdzuje, okrem VIII. výroku, ktorým súd prvého stupňa žalobu v prevyšujúcej časti zamietol, rozsudok v III. výroku, ktorým uložil žalovanému v 1. rade zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v sume 1.500 eur do 15 dní od právoplatnosti rozsudku, v V. výroku, ktorým uložil žalovanému v 2. rade zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v sume 500 eur do 15 dní od právoplatnosti rozsudku, v VI. výroku, ktorým uložil žalovanému v 3. rade zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v sume 500 eur do 15 dní od právoplatnosti rozsudku a v VII. výroku, ktorým uložil žalovanému v 4. rade zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v sume 500 eur do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

Zrušuje rozsudok v zostávajúcej časti a vo výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Okresný súd Svidník (ďalej len „súd prvého stupňa“) napadnutým rozsudkom rozhodol takto:

I. Žalovaný v 1. rade je p o v i n n ý zverejniť na vlastné náklady do 15 dní od právoplatnosti rozsudku ospravedlnenie v nezávislom týždenníku regiónu Svidníka, Stropkova a Giraltovec Podduklianske novinky, v minimálnom formáte 1/4 strany v nasledujúcom znení: Dňa 17.10.2011 som v týždenníku Podduklianske novinky zverejnil článok nazvaný „Choromyseľné návrhy na pôdu mestského zastupiteľstva nepatria“ a „pán H. zavádza a klame“. V tomto článku som Mgr. Z. H. neoprávnene osočoval a hodnotil za jeho názory na postavenie národnosti Rusín, za jeho návrh na zmenu názvu festivalu Slávnosti kultúry Ukrajincov - Rusínov Slovenska na Festival kultúry Ukrajincov a Rusínov a za jeho návrh na zmenu hlavného organizátora festivalu pričom som použil urážlivé a jeho dôstojnosť znižujúce slová v tom znení: Svoje nezmyselné návrhy predložil podpredsedovi vlády SR a predsedovi Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny Rady vlády SR V. U.. Som presvedčený že drvivá väčšina našich občanov (nie len vo N.) si neželá takéto vtieravé služby od p. H.. Je až nechutné a priam zarážajúce, ako sa táto osoba vytrvalo a bezohľadne vnucuje do role zástupcu rusínskej národnostnej menšiny, ba dokonca akéhosi novodobého „národného buditeľa“. Veď aj do spomínaného výboru sa

navrhol sám, resp. prostredníctvom separatistický odčlenenej Okresnej organizácie Rusínskej obrody, ktorú si špekulatívne založil, keď ho vedenie rusínskej obrody na Slovensku odkoplo pre špinavosti, ktoré páchal vo vnútri organizácie. Napokon zrušiť by sa mal aj diplom magistra p. H., ktorý ho získal na základe práce o ukrajinskej kultúre na východnom Slovensku. Veď on sám takmer dvadsať rokov vytrvalo dokazuje nezmyselnosť obsahu tejto diplomovej práce, najnovšie aj vo svojich primitívnych zlátaninách pod názvom Moje vyjadrenia k riešeniu Návrhu na zmenu názvu a organizátora svidníckeho festivalu na zasadnutí Mestského zastupiteľstva vo N. (Dukla a Podduklianske novinky z 10.10.2011.) Práve v tomto výtvore, zrejme na základe „hlbokých analýz“ dospel k záveru, že „výsledok riešenia tohto spoločensko-právneho problému (festivalu pozn.M.S.) vo vzťahu medzi Rusínmi a Ukrajincami má vyzeráť tak, aby rusínsky folklór sa na pódiu konferoval a prezentoval ako rusínsky a po rusínsky a rusínske ľudové staviteľstvo na skanzene, aby sa prezentovalo ako práca a výsledok staviteľstva Rusínov a nie Ukrajincov. Je to skutočne „vedecká bomba“. Snáď by sa žiadalo spomenúť ešte jednu vlnu, v rámci ktorej privandroval z Ukrajiny aj p. H., kde sa narodil. Takéto bludy a nezmysly, aké sú v článku J. H. som ešte nikdy nečítal. Je to len ďalší dôkaz o vážnej diagnóze autora týchto výplodov. Celé toto nechutné dejstvo považujem za zúfalú snahu aspoň čiastočne vykompenzovať svoje nenaplnené ambície, komplexy, frustrácie. Tým som sa dopustil závažného zásahu do práva na ochranu osobnosti pána Mgr. Z. H.. Za zverejnenie tohto článku sa mu ospravedlňujem. PhDr. S. N. DrSc.

II. Žalovaný v 1. rade je p o v i n n ý zverejniť na vlastné náklady ospravedlnenie vo Vedeckom Zborníku Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidníku, a to v jeho prvom čísle vydanom po právoplatnosti rozsudku, v minimálnom formáte 1/4 strany v nasledujúcom znení: Vo Vedeckom Zborníku MUK vo Svidníku č. 26 v roku 2011 str. 504 som zverejnil článok nazvaný “ Poznámky k žiadosti Mgr. Z. H. zo dňa 8.4.2006“. V tomto článku som Mgr. Z. H. neoprávnene osočoval, kriminalizoval a hodnotil za jeho názory na postavenie národnosti Rusín, pričom som použil urážlivé a jeho dôstojnosť znižujúce slová a hodnotenia v tomto znení: „Práca v múzeu mu však nevoňala a vo vidine rýchlej kariéry odišiel riadiť „ukrajinizáciu“ a iné socialistické procesy na odbor kultúry ONV vo N.. Mal však aj iné záujmy, dôkazom čoho je skutočnosť, že v roku 1985 bol obvinený a následne odsúdený za trestný čin neoprávneného používania vecí z majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 133 ods. 1 Tr. zákona. Táto jeho povahová vlastnosť - privlastňovanie si cudzieho majetku ho sprevádza dodnes. Po totálnom krachu vo funkcii štátneho úradníka a neúspešnom pokuse o návrat do múzea sa dodnes poneviera po rôznych pracoviskách v G. a K., kde sa už dlhšie pod zámkou „obrody Rusínov“ všemožne snaží o nemožné. Je nielen smutné a zarážajúce, ale aj vrcholne tragické, že podobnými choromyseľnými nápadmi sa opätovne zaoberajú aj niektoré kompetentné miesta.“ Tým som sa dopustil závažného zásahu do práva na ochranu osobnosti pána Mgr. Z. H.. Za zverejnenie tohto článku sa mu ospravedlňujem. PhDr. S. N. DrSc..

III. Žalovaný v 1. rade je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v sume 1 500 eura, a to do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

IV. Žalovaní v 2., 3., 4. rade sú p o v i n n í spoločne zverejniť na vlastné náklady do 15 dní od právoplatnosti rozsudku ospravedlnenie v regionálnom týždenníku DUKLA v minimálnom formáte 1/4 strany v nasledujúcom znení: Dňa 6.2.2012 sme v regionálnom týždenníku DUKLA zverejnili článok nazvaný Čudné vinčovanie novodobých „buditeľov“. V tomto článku sme Mgr. Z. H. neoprávnene osočovali, kriminalizovali a hodnotili za jeho názory na postavenie národnosti Rusín, pričom sme použili urážlivé a jeho dôstojnosť znižujúce slová a hodnotenia v tomto znení: A čo je hlavné zradil aj svoju národnosť a vlasť Ukrajinu - kde sa narodil. Nepochybujeme, že individuum s takýmto charakterom je schopné zavrhnúť aj vlastnú mater. Táto osoba sa v priebehu posledných 20. rokov niekoľkokrát nechutným spôsobom pokúšala získať funkciu riaditeľa v Múzeu ukrajinskej kultúry, aby si mohla privlastniť dlhoročné výsledky práce tejto ustanovizne. Táto povahová vlastnosť, t.j. privlastňovanie si cudzieho sprevádza p. H. po celý život. Má na to svoj vlastný „certifikát“ - v roku 1995 bol obvinený a následne odsúdený pre trestný čin neoprávneného užívania cudzej veci z majetku v socialistickom vlastníctve. Tým sme sa dopustili závažného zásahu do práva na ochranu osobnosti pána Mgr. Z. H.. Za zverejnenie tohto článku sa mu ospravedlňujeme. PhDr. J. I., PaedDr. X. K., PhDr., Z. I..

V. Žalovaný v 2. rade je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v sume 500 eura do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

VI. Žalovaný v 3. rade je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v sume 500 eura do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

VII. Žalovaný v 4. rade je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v sume 500 eura do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

VIII. V prevyšujúcej časti žalobu z a m i e t a .

IX. Žalovaný v 1. rade je p o v i n n ý nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 607,39 eura, ktoré pozostávajú zo súdneho poplatku z návrhu vo výške 123 eura a z trov právneho zastúpenia vo výške

484,39 eura a žalovaní v 2., 3., 4. rade sú p o v i n í nahradiť žalobcovi spoločne a nerozdielne trovy konania vo výške 607,39 eura, ktoré pozostávajú zo súdneho poplatku z návrhu vo výške 123 eura a z trov právneho zastúpenia vo výške 484,39 eura, na účet právnej zástupkyne žalobcu JUDr. Marty Maruniakovej, advokátky, a to do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

V dôvodoch, pre ktoré tak rozhodol uviedol, že z vykonaných dôkazov mal za to, že žalovaní, nie vydavateľ tlače, sú pasívne legitimovaní v spore, ktorým sa žalobca domáha voči nim práva na ochranu osobnosti. Sú osobami, ktorých články, konkrétne článok „Choromyseľné návrhy na pôdu mestského zastupiteľstva nepatria“ uverejnený v týždenníku Podduklianske novinky 17.10.2011, článok v týždenníku DUKLA zo 06.02.2012 „Čudné vinčovanie novodobých „buditeľov““ a text „Poznámky k žiadosti Mgr. Z. H. zo dňa 08.04.2006“ uverejnený vo Vedeckom Zborníku Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidníku č. 26 z roku 2011 svojím obsahom zasiahli do chráneného práva žalobcu na osobnú česť, dobrú povesť. Bola znížená dôstojnosť, vážnosť a česť žalobcu, v danej situácii, mieste, čase a spoločenskom postavení žalobcu by to ako závažnú ujmu vnímala každá fyzická osoba.

Súd prvého stupňa uviedol, že slová a hodnotenie žalobcu, ktoré boli v článkoch - textoch použité, majú znevažujúcu povahu. Podávajú negatívny obraz o žalobcovi, jeho správaní, charakterových vlastnostiach a pracovných výsledkoch. Žalovaní ani nepopreli, že vedome chceli vyvolať pochybnosti o dôveryhodnosti žalobcu, o jeho osobnej a profesionálnej cti, urobili tak pre svoje záujmy s jediným cieľom, aby nevyslovoval svoj názor. Články podľa súdu pôsobia difamačne, objektívne vyvolávajú skresľujúci dojem. Ide o tvrdenia ďaleko nad rámec prípustných úsudkov a pre svoj excenzívny charakter nemôžu obstáť ani ako vyjadrenie názoru. Kriminalizujú bezúhonného občana, používajú veľmi silné výrazy.

Súd prvého stupňa preto, čo sa týka požiadavky na uverejnenie ospravedlnenia, vyhovel návrhu žalobcu úplne a čo sa týka požiadavky na finančné zadosťučinenie, návrhu žalobcu vyhovel vo výške polovice ním uplatnených súm majúc svoje rozhodnutie za primerané okolnostiam prípadu, zásah a stupeň intenzity hodnotil ako závažný.

Súd prvého stupňa vec právne posúdil podľa čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 1, 2 Ústavy Slovenskej republiky, § 11, § 13 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka a § 5 ods. 1, 3 zákona č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve.

Výrok o trovách konania odôvodnil ustanovením § 142 ods. 3 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku, okrem VIII. výroku, ktorým súd prvého stupňa žalobu v prevyšujúcej časti zamietol, podali žalovaní v zákonnej lehote odvolanie žiadajúc, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu voči žalovaným zamietne a žalobcovi uloží nahradiť žalovaným trovy s konaním im vzniknuté, vrátane trov odvolacieho konania. Podľa žalovaných dôvody odvolania vyplývajú z ustanovenia § 221 ods. 1 O.s.p. (§ 205 ods. 2 písm. a)), § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p., § 205 ods. 2 písm. c), d), f) O.s.p. Uviedli, že súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil, rozsudok je nesprávny, arbitrárny a nepreskúmateľný. Kauza Rusíni verus Ukrajinci má výlučne politický charakter, súd nie je kompetentný riešiť túto kauzu pod zámienkou práva žalobcu na vyjadrovanie etnologických názorov o Rusínoch a ich postavení, svoje odôvodnenie smeroval do politickej roviny pričom nikto zo žalovaných nikomu nerobil prekážky v presadzovaní odborných názorov, avšak provokácie voči Ukrajincom a nezmyselné návrhy na likvidáciu ich kultúrnych inštitúcií a podujatí nemožno považovať za kultivované etnologické názory. Žalovaní sú toho názoru, že súdne konanie vzniklo na návrh žalobcu len preto, aby žalobca touto formou presadil svoj názor na postavenie Rusínov a Ukrajincom ako etnika. Súd protiústavne skonštatoval, že žalovaní neoprávnene hodnotili žalobcu za jeho názory na postavenie národnosti Rusín, pričom súd na to nie je vôbec oprávnený, zo strany súdu ide o zásah do práva žalovaných slobodne prejavíť svoj názor, t.j. do práva na slobodu prejavu. Prvostupňový súd sa nesprávne vysporiadal s námietkou nedostatku ich pasívnej legitimácie. Články boli publikované a boli spísané v súvislosti s činnosťou Slovenského národného múzea - Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidníku, ktorého sú zamestnancami a za túto inštitúciu písali. Keďže ich reakcia bola uverejnená v týždenníku Podduklianske noviny a v týždenníku DUKLA, súd prvého stupňa nesprávne vyslovil záver o nezodpovednosti vydavateľa periodickej tlače. Písomnosť Poznámky k žiadosti p. Mgr. Z. H. z 08.04.2006 nie je článkom, nebola uverejnená vo Vedeckom Zborníku múzea č. 26 z roku 2011 samostatne, ale bola uverejnená a zaslaná ako súčasť žiadosti múzea o prijatie u ministra kultúry zo 04.05.2006, ide o kópiu - scan dokumentu z roku 2006, ktorý je súčasťou prílohy dokladov k štúdiu o

histórii Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidníku v kontexte deukrajinizácie. Súd nevykonal dôkaz touto žiadosťou zo 04.05.2006.

Žalovaní vôbec nezasiahli do osobnostných práv žalobcu, neobjavili sa tam nepravdivé údaje, kriminalizujúce ani urážlivé slová, iba slová, ktoré sa bežne užívajú v slovenskom jazyku. Je to žalobca, ktorý sa už 25 rokov vehementne snaží vyvolať pochybnosti o dôveryhodnosti výsledkov dlhoročnej práce žalovaných, ako aj inštitúcie, v ktorej pracujú. Súd neskúmal čím boli ich reakcie vyvolané, iba akcia vyvoláva reakciu, útočný bol vždy žalobca, články vznikli v úmysle zastaviť bezprecedentné invetívny žalobcu.

Čo sa týka odsúdenia žalobcu, ide o pravdivú informáciu, ktorú žalobca nepoprel. Poukázali tiež na to, že žalobca údajné porušenie osobnostných práv uplatnil na súde až 30.07.2012, hoci články boli uverejnené skôr a v periodikách ani nežiadal právo na odpoveď.

Rozsudok je nevyhľadateľný, žalovaní nijako nemôžu donútiť žiadne periodikum a ani Slovenské národné múzeum - Múzeum ukrajinskej kultúry, aby uverejnilo ospravedlňujúce texty.

Žalobca sa k odvolaniu žalovaných nevyjadril.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní podľa § 10 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) preskúmal rozsudok v rozsahu v akom bol napadnutý, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v zmysle zásad vyplývajúcich z ustanovenia § 212 O.s.p bez nariadenia pojednávania v súlade s ustanovením § 214 ods. 1, 2 O.s.p. s tým, že miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku zverejnil na úradnej tabuli súdu dňa 18.11.2015 (§ 211 ods. 2, § 156 ods. 3 O.s.p.) a zistil, že odvolanie žalovaných bolo dôvodné len sčasti.

Odvolacie dôvody spočívali v tvrdení, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je „nevymožiteľné“, v tvrdení, že žalovaní nie sú pasívne legitimovaní, lebo sporné texty boli uverejnené v tlači, písali ich ako zamestnanci múzea, texty nijako nezasiahli do práv žalobcu, lebo v nich boli použité len bežné výrazové prostriedky, išlo o reakcie s obranným charakterom a súd prvého stupňa nevykonal dôkaz žiadosťou zo 04.05.2006 - stanoviskom k osobe žalobcu.

Opravným prostriedkom nebol napadnutý výrok o zamietnutí návrhu v prevyšujúcej časti žiadaného finančného zadostučinenia, čo sa týka tohto výroku - výroku označeného súdom prvého stupňa ako výrok VIII., rozhodnutie súdu prvého stupňa nadobudlo právoplatnosť v zmysle § 206 ods. 2 O.s.p.

V napadnutej časti odvolací súd preskúmal rozsudok v odvolaní určenom rozsahu. Nad rámec rozsahu a dôvodov nebol odvolací súd oprávnený ani povinný rozhodnutie súdu prvého stupňa preskúmať. Výnimku by mohli tvoriť len tie vady konania, ktoré by mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Odvolací súd posúdil relevantnosť odvolacích dôvodov nie len z hľadiska zvolených formulácií, ale aj z hľadiska ich podstaty, t.j. toho, čo bolo odvolaním sledované, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument o opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II.ÚS 78/05).

Prioritnou námietkou, ktorou bolo potrebné sa zaoberať, bola námietka nedostatku pasívnej legitimácie žalovaných, a to v dvoch rovinách:

Prvou bola tá, že články, ktoré sa mali žalobcu dotknúť, boli uverejnené v tlači a súd nesprávne vyslovil záver o nezodpovednosti vydavateľa tlače podľa zákona č. 167/2008 Z. z., druhou rovinou to, že pokiaľ články, ktoré boli v tlači uverejnené žalovaní písali, písali ich ako zamestnanci Slovenského národného múzea - Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidníku; pre obidve tieto roviny má platiť nesprávne právne posúdenie veci.

Nesprávnym právnym posúdením veci sa rozumie omyl súdu pri aplikácii práva. O omyl v aplikácii práva ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý mal použiť, alebo ak použil síce správny právny predpis, ale ho nesprávne vyložil.

Všeobecná úprava ochrany osobnosti je v Občianskom zákonníku, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej a ľudskej dôstojnosti ako aj súkromia, svojho mena

a prejavov osobnej povahy (§ 11) a má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu ich osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadostučenie (§ 13 ods. 1).

Doplnením rozširujúcim a posilňujúcim všeobecnú občianskoprávnu ochranu osobnosti je zákon č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon), (ďalej len „Tlačový zákon“).

Vzťah oboch úprav, t.j. všeobecnej v Občianskom zákonníku a úpravy v Tlačovom zákone je potrebné chápať ako vzťah úpravy všeobecnej a osobitnej, z čoho vyplýva, že dotknutá osoba si môže zvoliť podľa ktorej právnej úpravy bude ochranu svojej osobnosti uplatňovať, uplatňovať ju môže pritom aj paralelne.

Žalobca si zvolil úpravu zodpovednosti podľa Občianskeho zákonníka, jeho voľba bola legitímna, nebolo preto úlohou súdu prvého stupňa zaoberať sa a hodnotiť, ako sa žalovaní mylne domnievali, zodpovednosťou vydavateľa tlače, v ktorej boli sporné články, texty uverejnené a už vôbec nie tým, že žalobca údajne s oneskorením na tieto články reagoval, nežiadal odpoveď, ale podal žalobu.

Autorom článku uverejneného v Podduklianskych novinách 17.10.2011 bol žalovaný v 1. rade, autormi článku v týždenníku DUKLA zo 06.02.2012 žalovaní v 2. až 4. rade.

K menám autorov týchto článkov bolo pripojené aj slovné spojenie „riaditeľ múzea“, resp. „zamestnanci múzea“, podľa žalovaných má uvedené svedčiť pre to, že pasívne legitimovaným má byť, ak nie vydavateľ tlače, tak múzeum, nie oni.

Z listinného dôkazu - listu generálneho riaditeľa Slovenského národného múzea zo 14.06.2012 (č.l. 201 spisu) vyplýva jednoznačné poukázanie na to, že nie je to Slovenské národné múzeum, ktoré by malo za údajné porušenie práva žalobcu na ochranu osobnosti zodpovedať, nakoľko jeho práva múzeum neporušilo. Táto písomnosť je pritom priamou reakciou na podanie žalobcu, v ktorom zamestnávateľa žalovaných upovedomuje o článkoch, ktoré boli uverejnené v sporných periodikách.

Je bez akýchkoľvek pochybností, že povinnosťou každého zamestnanca je starať sa o dobrú povesť svojho zamestnávateľa, jeho dobré meno a aj o oprávnenosť jeho existencie v spoločenských vzťahoch, ak však prejavy týchto povinností vybočia z realizácie činnosti zamestnávateľa, ide o exces, za ktorý nesie zodpovednosť konkrétna osoba, ktorá sa excesu dopustila - § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka per analogiam na základe § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Podľa názoru odvolacieho súdu, v záujme žiadneho zamestnávateľa nemôže byť uverejňovanie takých článkov, ktoré sa môžu dotknúť dôstojnosti inej osoby. Je vylúčené aj to, aby to bolo predmetom činnosti zamestnávateľa žalovaných, preto sa nestotožnil s tvrdeniami žalovaných o tom, že konali v mene svojho zamestnávateľa, z čoho vyplýva, že ak žalobca uplatnil svoj nárok podľa Občianskeho zákonníka voči žalovaným ako súkromným fyzickým osobám, nárok uplatnil na základe toho právneho predpisu, ktorý mu uplatnenie nároku na ochranu osobnosti umožňuje a aj voči osobám, ktoré sú pasívne legitimované.

Ďalšou odvolacou námietkou bolo to, že texty, ktorými sa žalobca cíti byť dotknutý, nijako nezasiahli do práv žalobcu, malo ísť len o ich reakcie obranného charakteru s použitím bežných výrazových prostriedkov.

Podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, aj čl. 26. ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené. Každý má právo na slobodu prejavu, t.j. právo zastávať názory, rozširovať informácie. Táto sloboda a právo sú však obmedzené vtedy, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných.

Žiadne základné právo nemá absolútnu prednosť pred inými a ktorékoľvek z nich môže v určitej situácii prevážiť nad iným. Typickým prípadom je stret slobody prejavu (čl. 26 ods. 1, 2 Ústavy Slovenskej republiky) a ochrana dobrej povesti (čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), pri ktorom Ústava Slovenskej republiky neustanovuje žiadnu možnosť obmedzenia tohto práva, hoci v určitých prípadoch môže mať prednosť aj sloboda prejavu, ale len za predpokladu, že je vyslovená v dobrej viere bez snahy poškodiť osobu, na ktorú sa tento prejav vzťahuje (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 29.07.2008, sp. zn. III. ÚS 238/08).

Ústava Slovenskej republiky v čl. 19 aj v už citovanom ustanovení § 11 Občianskeho zákonníka garantuje právo na česť, dôstojnosť, dobrú povesť, právo na ochranu súkromia, chránia teda osobnostné práva.

Občianskoprávna zodpovednosť je objektívna, ten, kto sa zásahu do ochrany osobnosti dopustil, sa nemôže exkulpovať tvrdením, že konal v dobrej viere.

Žalovaní v priebehu celého konania aj v odvolaní tvrdili, že ich konanie bolo obranné aj použité prostriedky mali byť len bežné.

Občianske súdne konanie je ovládané zásadou kontradiktórnosti, čo znamená, že ten, kto niečo tvrdí, musí k vlastným tvrdeniam, z ktorých vyvodzuje pre seba priaznivé dôsledky, predložiť alebo označiť dôkazné prostriedky, inak úspešným byť nemôže.

Článok s názvom „Choromyseľné návrhy na pôdu mestského zastupiteľstva nepatria“ podpísaný žalovaným v 1. rade, ktorý bol uverejnený 17.10.2011 v Podduklianských novinách s podtitulom „reakcia“, podľa formulácií a informácií v ňom uvedených nie je možné žiadnou osobou na veci nezainteresovanou chápať ako článok obranného charakteru voči článku, ktorý bol v Podduklianských novinách uverejnený 03.10.2011 a podpísaný žalobcom.

Kým článok podpísaný žalobcom je verejnou výzvou na zmenu názvu festivalu a jeho organizátora, s ktorou sa má vysporiadať Mestské zastupiteľstvo vo N., t.j. výzvou sa zaoberať, prijať ju alebo odmietnuť, článok podpísaný žalovaným v 1. rade má zjavne, použitými formuláciami, charakteristikou žalobcu, hanlivý, útočný charakter, ktorý u čitateľa musí vzbudiť pozornosť v zmysle poznatku, že osoba v ňom opisovaná svojim konaním a postojom je prospechárska („nenaplnené ambície, komplexy a frustrácie v celoživotnom zápase o akúkoľvek funkciu a osobný prospech“), s pochybným vzdelaním („zrušiť by sa mal aj diplom Mgr. H.“), zlými povahovými vlastnosťami („intolerantnosť, zlomyseľnosť, nekompetentnosť autora“), nečestným správaním („vedenie Rusínskej obrody ho odkoplo pre špinavosti, ktoré stváral vo vnútri organizácie“).

Obdobnú charakteristiku je možné vydedukovať aj z „Poznámok k žiadosti p. Mgr. H. zo dňa 08.04.2006“, podpísaných žalovaným v 1. rade, uverejnených vo Vedeckom Zborníku Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidníku z roku 2011, zostavovateľom ktorého bol žalovaný v 1. rade („práca v múzeu mu nevoľala...mal však aj iné záujmy, dôkazom čoho je skutočnosť, že v roku 1985 bol obvinený a následne odsúdený pre trestný čin neoprávneného používania vecí z majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 133 ods. 1 Trestného zákona. Táto jeho povahová vlastnosť - privlastňovanie si cudzieho majetku ho sprevádza dodnes“).

Obdobný charakter má aj článok, autormi ktorého sú žalovaní v 2. až 4. rade, ktorý bol uverejnený v týždenníku DUKLA 06.02.2012 s titulom „Čudné vinšovanie novodobých „buditeľov““. Článok má byť „reakciou“ na článok Priania pre Rusínov na rok 2012 z čísla 5. Tento článok v čísle 5 nepísal žalobca ale Mgr. S. N., predseda OO RO vo N., tzv. reakcia je však súborom invektívnych charakteristík o osobe žalobcu obdobných ako v článku napísanom žalovaným v 1. rade v Podduklianských novinách, len s použitím iných slovných spojení („z karietistických dôvodov usmerňoval tzv. ukrajinizáciu“, „zradil národnosť, vlast' kde sa narodil, zradil rusínsku obrodu, ktorú teraz špiní“, „individum s takýmto charakterom je schopné zavrhnúť aj vlastnú mater“, „táto osoba...sa nechutným spôsobom pokúšala získať funkciu riaditeľa...aby si mohla privlastniť dlhoročné výsledky práce tejto ustanovizne. Táto povahová vlastnosť, t.j. privlastňovanie si cudzieho, sprevádza p. H. po celý život, má na to svojrázny certifikát - v roku 1995 bol obvinený a následne odsúdený pre trestný čin neoprávneného používania vecí z majetku v socialistickom vlastníctve“).

Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvého stupňa vychádzajúcim z tvrdenia žalobcu, že texty, na ktoré poukázal, autormi ktorých sú žalovaní, zasiahli do jeho osobnostných práv a spôsobili mu tým nie nezávažnú ujmu. Za nie nezávažnú ujmu je potrebné považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú. Pritom však nie sú rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase (v tej istej situácii, prípadne v spoločenskom postavení) vnímala aj každá iná fyzická osoba (Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení 3Cdo/137/2008).

Žalobcovi tak vzniklo právo na náhradu nemajetkovej ujmy, ako správne uzavrel súd prvého stupňa, vzhľadom na formu zásahu - tlačou, obsah textov by akákoľvek iná osoba považovala za ujmu závažnú s oprávnením požadovať zadosťučinenie.

Súd prvého stupňa uložil žalovaným uverejniť spôsobom a v rozsahu ako v rozsudku špecifikoval ospravedlnenie, a uložil im taktiež zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Z dikcie použitého slova „tiež“ v § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka je možné usudzovať na to, že obe formy zadosťučinenia, ospravedlnenie aj finančné zadosťučinenie, môžu byť uplatnené osobitne alebo, in concreto, budú kumulované, a to vtedy, keď ich vzájomným doplnením s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu môžu zodpovedajúcim spôsobom účinne zmierniť ujmu, ktorú utrpela dotknutá fyzická osoba.

Žalobca uplatnil obe formy, žiadal ospravedlnenie aj finančné zadosťučinenie.

Čo sa týka ospravedlnenia, treba prisvedčiť odvolacej námietke žalovaných, že výrok rozsudku súdu prvého stupňa je nevykonateľný. Ani jeden zo žalovaných nie je vydavateľom periodika, v ktorom boli sporné texty uvedené, nie je možné im preto uložiť povinnosť uverejniť ospravedlnenie. Súd prvého stupňa, ako zo spisu vyplýva, žalobcu nevyzval na odstránenie vady tejto časti petitu žalobného návrhu, preto odvolaciemu súdu nezostávalo iné, než rozsudok súdu prvého stupňa v tejto časti zrušiť a vrátiť mu vec na ďalšie konanie. Až po tom, ako vyzve žalobcu na odstránenie vady a poučí ho, že petit žaloby musí byť vykonateľný, môže o tejto časti žaloby rozhodnúť. Ak žalobca zotrvá v ďalšom priebehu konania na požiadavke o ospravedlnenie petitom, ktorý bude vykonateľný, súd prvého stupňa pred rozhodnutím taktiež posúdi rozsah z hľadiska formulácie ospravedlnenia, ktoré by mali žalovaní realizovať. Z podstaty sporu je totiž čitateľná animozita zúčastnených strán, pôvod ktorej spočíva v rozdielnych názoroch na národnostnú otázku, čo v žiadnom prípade neprislúcha súdu posudzovať a hodnotiť, okrem toho v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva sa objavujú názory, že verejné ospravedlnenie ako forma morálneho zadosťučinenia môže byť v rozpore so slobodou prejavu. Povinné ospravedlnenie núti jednotlivca vyjadriť svoj názor s ktorým nesúhlasí a táto forma nezdá sa byť nevyhnutnou (Európsky súd pre ľudské práva v rozsudku *Kazakov v. Russia* z 18.12.2008: „The Court notes that the applicant was ordered to issue an apology. In its view, to make someone retract his or her own opinion by acknowledging his or her own wrongness is a doubtful form of redress and does not appear to be „necessary“...“ - „záverom súd poznamenáva, že sťažovateľovi bolo nariadené ospravedlniť sa. Podľa názoru súdu prinútiť niekoho vziať späť svoj vlastný úsudok tým, že uzná svoje pochybenie, je pochybná forma odškodnenia a nezdá sa byť nevyhnutná“ - voľný preklad odv. súdu.)

Súd prvého stupňa v prípade úpravy petitu návrhu v časti žiadaného ospravedlnenia a zotrvaní na žalobe aj v tejto časti sa v rozhodovacom procese vysporiada okrem už uvedeného aj s tým, či ospravedlnenie sa verejným spôsobom po uplynutí niekoľkých rokov nestráca už na svojom význame, ako aj s tým, či takáto forma satisfakcie v konkrétnych okolnostiach prípadu neprivedie stav, keď sa o veci môžu dozvedieť z textu ospravedlnenia aj také ďalšie osoby, ktoré dovtedy o nej nemali žiadny poznatok, t.j. čo vlastne môže pôsobiť kontraproduktívne.

Čo sa týka zadosťučinenia vo forme peňažnej náhrady, žalovaní sa nevyjadrili k jej výške, v tomto zmysle výšku nespochybnili, spochybnili len základ tohto nároku.

Odvolací súd sa stotožňuje s odôvodnením existencie predpokladov pre priznanie finančného zadosťučinenia tak, ako ich uviedol súd prvého stupňa zdôrazňujúc aj zmysel tejto formy náhrady ako ho charakterizoval Najvyšší súd Českej republiky v rozsudku sp. zn. 30Cdo 1542/2003 z 25.09.2003: „Zmyslom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je určenie vzťahu medzi mierou ujmy na hodnotách ľudskej osobnosti a konkrétnym finančným vyjadrením náhrady takejto ujmy; vždy ide o právny nástroj, ktorého úlohou je zabezpečiť rešpektovanie a ochranu osobnosti fyzickej osoby“.

V masovokomunikačných prostriedkoch tak žalovaný v 1. rade ako i žalovaní v 2. až 4. rade škandalizujúcim spôsobom charakterizovali žalobcu, zverejnili informácie aj o dávno zahladenom odsúdení žalobcu (žalovaní v 2. až 4. rade dokonca uviedli aj nesprávny rok - 1995), o ktorom sa nie jedna nezainteresovaná osoba mohla prvýkrát dozvedieť až zo zverejnenia tejto informácie. Táto informácia nemala žiadny súvis s motívom, ktorý údajne žalovaných viedol k písaniu sporných textov a nie je možné vnímať ju, vzhľadom na neexistenciu jej kontextu s názorovými rozdielmi na národnostnú otázku inak, ako zlomyseľnosť s cieľom žalobcovi uškodiť. Takéto konanie nemôže byť

bez následkov. Najvyšší súd štátu Kalifornia v rozhodnutí Taylor v. Superior Court uviedol túto úvahu, s ktorou sa odvolací súd stotožňuje a považuje ju za aplikovateľnú na danú vec: „Na priznanie sankčnej náhrady sa vždy vyžaduje čosi viac, než len spáchanie civilného deliktu. Musí to byť nejaká priťažujúca alebo poburujúca okolnosť, ako napríklad schválnosť, zlovoľnosť, zlomyseľný motív na strane škodcu alebo taká vedomá a úmyselná absencia ohľadov na záujmy druhých, že jeho správanie možno nazvať zlovoľným alebo bezohľadným.“ (cit. podľa Procházka R.: Mak proti Gatsbymu, Osud, vina a zodpovednosť za škodu, Edition Ryba, 2009, s. 78).

Základ nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch bol tak súdom prvého stupňa správne posúdený, rozsah priznaných súm finančného zadosťučinenia, ktorý bol primeraný, nebol namietaný. Rozhodnutie súdu prvého stupňa bolo preto správne.

Čo sa týka odvolacej námietky spočívajúcej v nevykonaní dôkazu - žiadosti zo 04.05.2006 so stanoviskom k osobe žalobcu z 08.04.2006, ide o nedôvodnú odvolaciu námietku, dôkaz bol vykonaný ako vyplýva zo spisu, bolo to na pojednávaní, ktoré na prejednanie veci nariadil súd prvého stupňa.

Pre dôvody, ktoré odvolací súd uviedol, rozsudok súdu prvého stupňa v časti priznaného finančného zadosťučinenia potvrdil s poukazom na ustanovenie § 219 ods. 1, 2 O.s.p. Rozsudok súdu prvého stupňa v časti výroku žiadaného ospravedlnenia podľa § 221 ods. 1 písm. f), h) O.s.p. zrušil spolu so súvisiacim výrokom o trovách konania a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Úlohou súdu prvého stupňa bude tak, ako je to uvedené vyššie, najprv vyzvať žalobcu na úpravu petitu tak, aby tento bol vykonateľný a následne o ňom rozhodne.

Súd prvého stupňa, ktorý je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu uvedeným v tomto rozsudku podľa § 226 O.s.p., v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.